

STORSTENAR – ÖVERSIKTSKARTA

I vår natur ligger här och var stora stenblock. Förr i tiden trodde man att det var jättar som kastat dem. Ibland kallas sådana stenar för *jättekast*. Nu vet vi att det var inlandsisen som bar dem med sig. Fascinerande att besöka dessa stenblock och känna sin litenhet i naturen. För den som är intresserad av botanik erbjuder blocken en mångfald av mossor och lavar m.m.

Nedan visar vi stenblock i vår bygd och ett litet urval av växter på dem. Ta dig en närmare titt när du är ute och vandrar.

Känner du till fler "bautastenar", hör av dig till: laila.bissman@gmail.com

Behöver du hjälp med utskrift av någon sida kontaktar du också min mejl.

- 1 Igeltjärnstenen
- 2 Nyvägenstenen
- 3 Forsvikenstenen
- 4 Hedenstenarna
- 5 Hedensten

- 6 Stugfjärnstenen
- 7 Björnöstenen

1 IGELTJÄRNSTENEN

WGS84 decimal (lat, lon) 60.92848, 17.07416

PÅ IGELTJÄRNSTENEN

Stensöta

Den kan bli upp till 40 cm. Vanlig, växer på klippor, block, stenmurar mm. Jordstam med lakritssmak. Bladen är vintergröna och undertill sitter runda sporgömmesamlingar.

Kartlav

Växer på sten i hela landet och varierar i färg från gröngult i söder till intensivt gul i fjällen.

2 NYVÄGENSTENEN

WGS84 decimal (lat, lon) 60.92570, 17.10708

PÅ NYVÄGENSTENEN

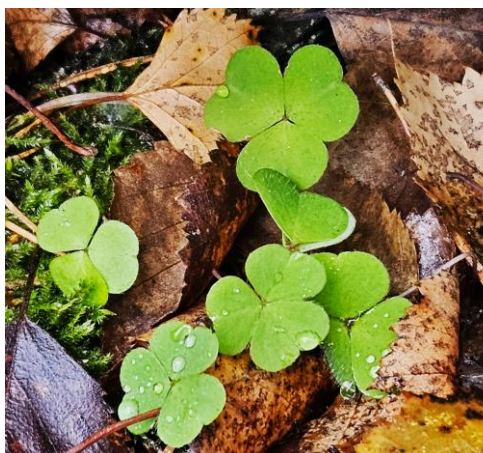

Granlav

Arten är vanlig i skogsmiljöer i hela landet men oftast inte i stora mängder. Utmärkande är den starkt gula bården på de gula bladlika loberna. Växer på träd och buskar och gammalt trä, sällan på sten.

Harsyra

Ljust gröna blad som ofta är rödaktiga under. Blommor med vita kronblad och lila ådror.

Kakmossa

En vanlig mossa på block och hållar. Bildar tuvor som i torra är grågröna och i våta gulgröna. Under lupp ser man att bladspetsarna har en tydlig vit hårudd.

Färglav

Används flitigt som färgväxt men benämns ofta med det felaktiga namnet "stenlav". Som ung är den rosettförmig men växer ihop till decimeterstora "kakor". I fuktig väderlek kan de lätt lossas från underlaget. Växer på sura bergarter över hela landet och är en av de vanligaste lavarna.

3 FORSVIKENSTENEN

WGS84 decimal (lat, lon) 60.925042, 17.135839

PÅ FORSVIKENSTENEN

Fnaslav

Fruktkropparna är grenade och har ofta tätt sittande fingerlika utskott som ger laven ett karaktäristiskt utseende. Den växer på marken bland mossa, på stubbar eller på mossiga klippor i hela landet.

Husmossa

Mycket vanlig markmossa i skog tillsammans med väggmossa och kvastmossor i hela Norden inklusive fjällen. Den kallas också våningsmossa. Varje år bildas ett fjädergrenat skott ovanför fjolårets, så att mossan blir trappstegslik.

Rostskivlav

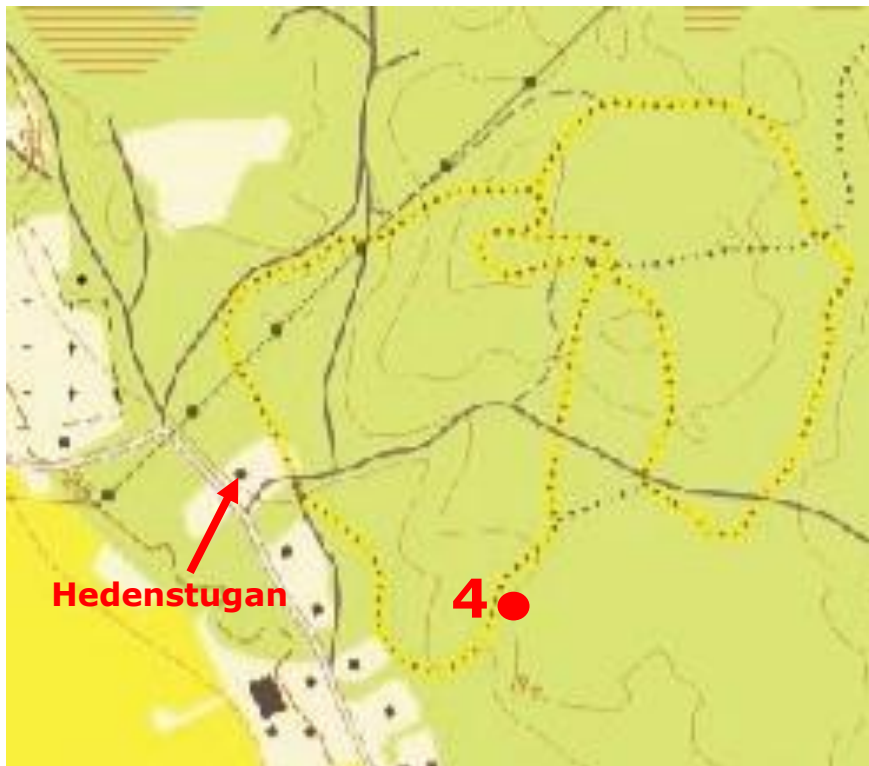
I det latinska namnet ingår *lithophila/lithophilus*, älskar stenar. Växer på kalkfattiga klippor och block i hela landet. Varierande färg från grå till mer eller mindre rostbrun.

Kammosa

En vacker, fjäderlik och iögonfallande mossa med sin ljusgröna färg. Svår att förväxla med någon annan mossa. Växer endast i s.k. blåbärsgranskog.

4 HEDENSTENARNA

WGS84 decimal (lat, lon) 60.93887, 17.05396

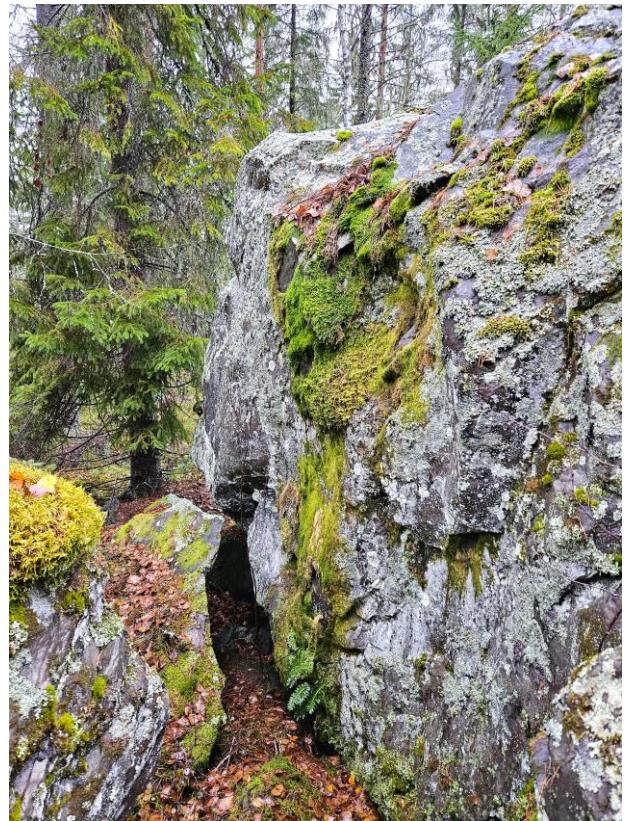

PÅ HEDENSTENARNA

Cypressfläta

En av de vanligaste mossorna i låglandet. Den växer på sten och trädbaser. Utseendet varierar extremt mycket, färgen varierar från ljusgrön till mörkt brungrön. Skotten får ofta ett flätlikt utseende men kan också vara helt raka.

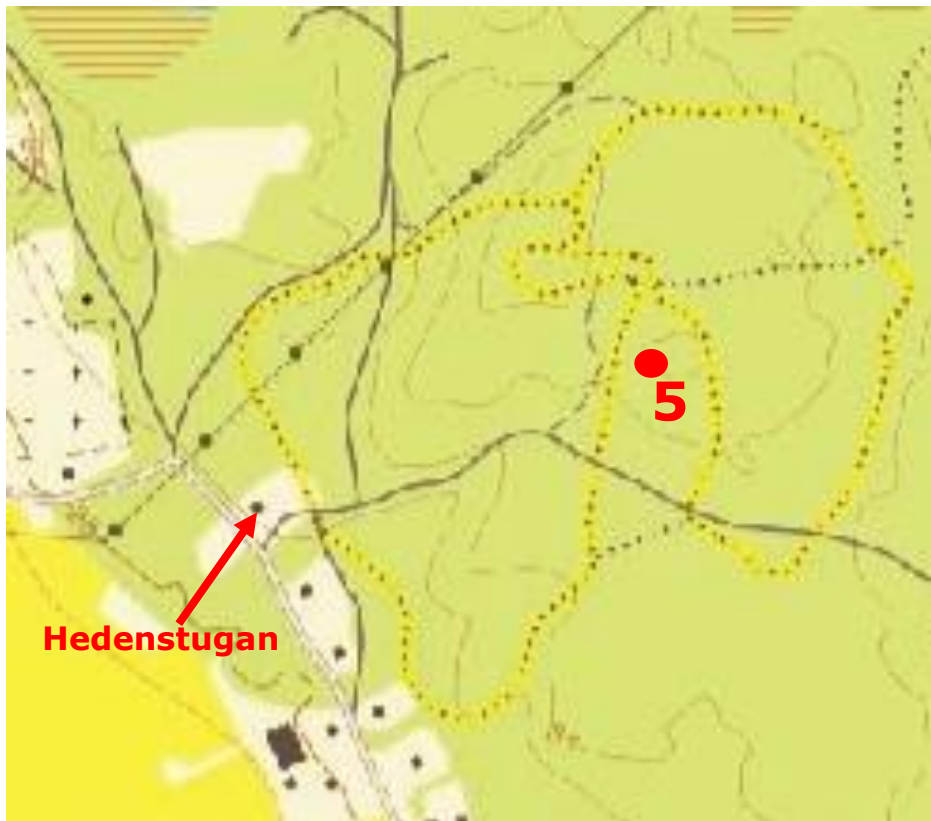
Trångt mellan två av de stora blocken.

Kvastmossa

Den är anspråkslös vad gäller växtplats. Bildar tuvor på sten, jord eller träd i både skogs- och hedmark. Bladen är ibland båglikt böjda och ser då ut som en använd kvast, därav namnet.

5 HEDENSTEN

WGS84 decimal (lat, lon) 60.94103, 17.05599

PÅ HEDENSTEN

Trattlav

De bägarlika bildningarna kan bli upp till 4 cm. Växer på marken, på trädbaser eller på klippor och förekommer i hela landet.

Vinterlav

I de norra delarna av vårt land förekommer vinterlaven mycket allmänt och de cirkelformade bålarna ger klippor och block ett vackert mönster. Cirkelarna uppstår genom att laven växer till i kanterna och dör i centrum. Den undviker kalkhaltiga underlag.

6 STUGFJÄRNSTENEN ÖST

WGS84 decimal (lat, lon) 60.91957, 17.15869

PÅ STUGFJÄRNSTENEN ÖST

Groplav

En del av de ljusa fläckarna på stenblocket är groplav. Verifierat av Nicklas Gustavsson, sakkunnig på lavar och mossor. Groplaven växer på och sitter fast på stenytor och berg. Sällan på kalkhaltiga block.

Cypressfläta

Denna mossa varierar extremt mycket i utseendet. Det flätlika utseendet beror på att bladen ofta är bågformigt böjda. Mossan är en av våra vanligaste arter i låglandet. Obs! Kraftig förstoring.
Litt: MOSSOR en fältguide av Tomas Hallingbäck.

7 BJÖRNÖSTENEN

WGS84 decimal (lat, lon) 60.89804, 17.18266

PÅ BJÖRNÖSTENEN

Enbjörnmossa

Den här mossan trivs på mycket torra marker, t.ex. berghällar, vägkanter och grustag och är allmän i hela Norden. Skotten blir drygt 5 cm höga. De rödaktiga "blommorna" som syns på våren är hanorgan.

Glatt navellav

Bålarna är centimeterstora, växer ofta gytttrade. Ovansidan är blankt brun till mörkt brun. Undersidan är sotsvart.

Vinterlav

Fascinerande mönster med cirkelrunda bålarna som uppstår genom att laven växer till i kanterna och dör i centrum.